

Előfizetési árak:

Félévre 80 Leu
Negyed évre 40 Leu
Egy hónapra 14 Leu
Külföldre egy évre 280 Leu
Hirdetés — Nyílttér
díjszabás szerinti.

SZÉKELY UJSÁG

egyesülve a SZÉKELY HIRLAP-pal.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP REGGEL.

A
SZÉKELY UJSÁGOT
Néhai Molnár Emil
a
SZÉKELY HIRLAPOT
Bíró Lajos alapította

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

KOVÁCS-HIRLAPIRODA, Str. Gen. Avarescu
1. szám.

Felelős szerkesztő és kiadó:

Kovács J. István

A lap célja: úgy a politikában, mint az élet
egyéb megnyilvánulásában
ápolni az erényt.

MARCONI GUGLIEMO.

Rómából keltezett rövid távirat döbbsentette meg a kulturvilágot. A távirat azt adta hírül, hogy 63 éves korában szívbajban meghalt Marconi Guglielmo, a világhírű fizikátudós és feltaláló.

Marconi egy ember életet töltött az emberiség haladásának szolgálatában és találmányai óriási lépésekkel vitték előbbre a tudományt és civilizációt. Találmányainak nemcsak tudományos jelentőségei voltak, de gyakorlatilag is óriási horderejűek. 21 éves korában hozta nyilvánosságra első nagy tudományos eredményét, amikor is a Herz-féle villamosság hullámoknak elektromos rezgését nagyobb távolságra közvetítette. Marconi kitartással folytatta munkáját és 1899-ben a La Manche-csatornánál, 1901-ben az Atlanti Óceánon keresztül, 1902-ben pedig Ausztrália és Anglia között teremtett drótnélküli táviróösszeköttetést.

A nagy tudós munkáját tovább folytatta és ezerféle rádió technikai találmányával szolgálta az emberiség javát. 1909-ben érte az első komoly elismerés, amikor is tudományos munkásságát Nobel-díjjal jutalmazták. 1930-ban az olasz tudományos akadémia elnöke lett és ezt a méltóságot haláláig viselte.

Hogy Marconi mit jelentett az emberiség művelődéstörténetében és fejlődésében, ezt egy rövid ujságciikk keretében kifejezni sem lehet. Elég rámutatni arra, hogy ha a világ legelhagyottabb pontján is összeköttetést tarthat egy gyermek is rádió útján a világ bármelyik metropolisával és hogy ez megtörténhetett, Marconi érdeme. Sokezerre megy azon emberéleteknek a száma, amelyeket Marconi drótnélküli távirója útján mentettek meg, tömegkatasztrófákat hártottak el a tengeren. Az ő találmányának segítségével és légifelfedezéseivel, sarkutazások hősei maradtak életben és a kutatások eredményein mentődtek meg találmányai révén.

A nagy tudóst szíve ölte meg, az a szív, amelynek dobogása az utolsó pillanatig az emberi kultúrát és a civilizációt szolgálta.

Temetése most csütörtökön délután 6 órakor folyt le az olasz nemzet kegyeletos pompájával. A nagy olasz tudóst az Olasz Tud. Akadémia dísztermében ravatalozták fel s holtteste mellett az akadémiai tagok tartottak gyász-órságot. Kedden és szerdán tizezres tömegek vonultak el a ravatal előtt és királyt illető kegyelettel hódoltak a tudomány nagy halottja előtt.

Szenzációs megállapítások a nemzetközi rövidhullám-kongresszuson.

A rövidhullámok kifürkészik a világűr titkait. — Megoldották a jónoszféra rejtélyét — Szétfoszlott az álom, hogy a Marslakókkal érintkezhessünk. — A rövid hullám, mint az agybetegségek és a meddőség gyógyítója — Mesterséges ételsugarakat teremtenek a rövidhullámok — A fül és fogbetegségek gyógyítása.

Bécs, július 21.

A bécsi rövidhullám-kongresszuson most kezdtek meg az előadásokat a jónoszféra-ról, a föld légkörének legkülső burkáról, amelyet általában rövid rádióhullámokkal is kutatnak.

Egyik őszi éjszaka történt ugyanis, hogy

A világürből visszaérkező radiogram

De egyszerre csak jelzést hallott. Egyszeren halk és gyöngéd jeleket. De ezek a jelek mégis voltak annyira határozottak, hogy érzékcsalódásról szó sem lehetett. Talán valahonnan távoli országból egy amatőr küldött radiogramot? De mégsem, ez nem a szokásos jeladás, amellyel egy hír vételét nyugtatják a jeleket leadó rádióamatőrök. Jörgen Hals még egy kísérletet tett.

Most már semmi kétsége sem lehetett afelől, hogy csodálatos eset történt: a saját jeladása érkezett vissza, az a radiogram, amelyet az éterbe szikráztatott.

Hasonló jelenségek egyébként már előfordultak, mások is tettek már ilyen megfigyelést. A rádióhullámok ugyanis felvilámlanak az égboltra, de egy hatalmas villamos rétegbe ütköznek, amely a rádióhullámokat mint egy tükör a fényt, vagy mint egy sziklafal az éhót, visszaveri. De ez a villamos fal legfeljebb 270 kilométernyire van a föld

Jörgen Hals norvég rádióamatőr a rövidhullámú leadó készülékénél ült és drótnélküli jeleket, radiogramokat szikráztatott az éterbe. Izgalmas feszültséggel várta, vajon radiogramjaira érkez-e válasz. A fejhallgatóval a fején várakozott, de semmi je nem érkezett hozzá.

felszínétől, ami csak egy ugrás a rádióhullámok számára, amelyek ezt a távolságot egy másodperc ezredrésze alatt beszáguldják; hiszen másodpercenként háromszázezer kilométer gyorsasággal jutnak tovább. Az a válasz pedig, amelyet Jörgen Hals felfogott, csak egy perc múlva érkezett vissza.

A leadott rádióhullámoknak többmillió kilométer távolságban kellett előbb kóvályogniok a nagy mindenségben, mielőtt újból visszajutottak a földre

Jörgen Hals esetével kapcsolatban fantasztikus feltevések merültek fel. Többek közt arra gondoltak, hogy talán a rádióleadást valamelyik planétán értelmes lények felfogták és válaszoltak, hogy a föld lakóinak tudomására hozzák létezésüket. Ebből a lehetőségéből még arra is következtettek, hogy a föld villamos levegőrétegének áttörésével megvalósítható majd az interplanetaris rádió kapcsolat.

Megoldják a jónoszféra rejtélyét

Ilyen merész fantazmagóriákban eleve nedtek meg az emberiségnek ősrégi álmait, de az a rádió-echo, amely Jörgen Hals-hoz visszajutott, exact tudományos magyarázatra talált. A rövidhullám-kongresszuson magyarázatát adták annak, hogy a rádióhullámok az alatt az egy perc alatt, amely leadásuktól visszaérkezésükig eltelt, hol kóvályogtak.

Az egyik tória szerint valóban a világűrben jártak és az, ami hosszú idő után visszaért a földre, a világűrnek a visszhangja volt. — A visszaérkező rövidhullámok azután meggyőzték a tudományos világot arról, hogy a jónoszféra egészen másvalami, mint ahogy elképzelték.

Ebben a jónoszférában másodpercenként egy kilométer sebességgel rohannak az elektronfelhők és az atmoszféra időnként sokezer foknyi hőségére hevül, lly módon az a feltevés, hogy a világűr echoja jelentkezett, feleslegessé vált. A jónoszféra újabb elismert tulajdonságaiból egész jól meg lehet magyarázni, hogy a rádióhullámok ott megállanak anélkül, hogy a föld vonzókörét elhagynák és azután rövid ideig tartó kóvályás után visszatérnek.

Az az álom, hogy rádióüzenetet lehet majd küldeni a csillagokba és szikratávírókkal érintkezhetünk a Marslakókkal, egyelőre szétfoszlott.

A mesterséges ételsugarak.

Csak néhány éve még, hogy Gurwits professzor az ugynevezett ételsugarakat felfedezte. E sugarakat eddig a rejtélyesség sűrű fátyola fedte. Nem ismerték azt a sugárzást, amely élőlényekből, békakárvákból éppen úgy, mint hagymagökörekből, primitív sejtekből éppen úgy, mint az embervéből kiárad. E rejtélyes sugárzás forrása lehet a test is, amelyből kiáradó sugarak egy más élőlénybe behatolhatnak és abban a test sejtjeit osztódásra bírhatják.

A tudománynak sikerült ezeknek az

ételsugaraknak a természetét felderíteni. Ma már tudják, hogy milyen e sugarak hullámhossza, tudják, hogy milyen vegyi folyamatok révén keletkeznek és a bécsi rövidhullám-kongresszuson már bemutattak egy lámpát, amely az ételsugarakat mesterségesen termeli.

Ezeknek a sugaraknak eddigi orvostudományos kipróbálása igen reményteljes eredményeket hozott. Rendkívül érdekes újítás és felfedezés a rövidhullám-kongresszuson bemutatott lámpa, mely a világ leg-

kisebb gyóglámpája. Ebből a kis készülék-ből gyógyító ultraviolet sugárak áradnak ki, anélkül, hogy hőt fejlesztenének és így közvetlenül elhelyezhetők a betegségek góhelyein.

A kis gyóglámpa parányisága — mindössze hat milliméter hosszú és három milliméter széles a csöpp készülék — elhelyezhető az emberi test belsejében, például a fül hallójáratában is. Ennek köszönhető, hogy

A rövidhullám, mint az agybetegségek gyógyítója.

A rövidhullám-kongresszuson, amely alaposan megvitatta a jónoszterá problémáját, az orvosi és fizikai szakosztályban több előadás hangzott el a rövidhullámú gyógykezelésekről, még pedig abból a szempontból, hogy vajon a gyógyeredményeket mélyenható átmelegedés okozza-e vagy pedig villamos természetű specifikus hatásról van szó.

A felmerült érvekkel kapcsolatban a kongresszus hallgatósága számos érdekes kísérleti eredményről értesült, így többek közt arról, hogy

a rövidhullámokkal ki lehet kelteni a tojástart és a rádióhullámok melege által kikeltet szárnyasok tejesen egészségesek és életképesek.

Nem kevésbé érdekes a kísérletezőknek az a megfigyelése, hogy az agyfüggvény mirigyének gyenge rádióhullámokkal kezelése az agyközpontok különböző zavarait képes megszüntetni és a hormonmirigyeket rendes működésre bírja.

Mindenesetre bizonyos, hogy a rövidhullámokkal végzett kísérletek a tudomány számos ágában, az orvostudomány terén is egészen új perspektívákat nyitnak. Így nagy szerepe van a rádióhullámoknak a fülbetegségek és fogbajok terén is. Erről H. Meier, K. Löwy és G. Fuchs számoltak be. Leghatásosabban érvényesül a rövidhullámok gyógyhatása a radikális műtéteknek alávetett fülbetegeken, akiknek különböző panaszai vannak. A rövidhullámmal kezelt esetek ötven százalékában teljes gyógyulás következett be. Elmúlt a fülbetegek fejfájása, nyomott közérzése és szédülése. Meggyógyultak olyan betegek is, akik tizenhat éve szenvedtek már fülbajban.

Az esetek másik ötven százalékában is javulás következett be a rövidhullámú kezelés után.

sok olyan betegség, amelyek eddig direkt besugárzás számára hozzáférhetetlenek voltak, most már direkt kezelhetők kvarzfénnyel.

A bécsi egyetem fülgyógyászati klinika vezetője, a magyar származású Háthársi-Neuman professzor elsőnek ismerte fel a rövidhullámok nagy jelentőségét a fülbajok kezelésénél és ő volt az első, aki az új gyógyeljárást kipróbálta.

vidhullámú kezelése után.

De nemcsak a fülbetegségek, hanem a fogbajok terén is igen értékes gyógyhatása van a rövidhullámoknak.

A rövidhullámok révén ugyanis meg tudják találni a foggyökerek rejtett betegségeit, amelyek több szervi megbetegedést ideznek elő.

Forradalmi jelentőségű az a megfigyelés, hogy rövidhullámok besugárzására meddőknek hitt asszonyok szülésre képesek. Egyik bécsi klinikán 108 tökéletesen meddő asszony közül rövidhullámú besugárzás után 22 erőteljes és egészséges gyermeknek adott életet.

A kezelés főleg olyan esetekben hatásos, amikor a meddőségnek semmiféle anatómiai kimutatható oka nincs. Megfigyelték azt is, hogy általában

női természetű panaszoknál a rövidhullám jótekonny hatást vált ki és így remélhető, hogy rövidesen bevonul a nőgyógyászat fegyvertárába.

Az amerikai kikutatók közül Biermann professzor, az elektromos úton előállított lázterápia feltalálója tartott érdekes előadást, míg dr. Wolff newyorki orvos előadta, hogy a gonorrhéa megbetegedések kilencvenöt százaléka gyógyulást mutatott az elektromos lázterápia hatására.

A nemzetközi rövidhullámkongresszus egyebeként július 17-én, szombaton ért véget, mondanivaló sem kell, hogy nagy érdeklődéssel, amelyet megerdemel a tudományos kérdés. Az elért eredmények a szennyezésszerű hatottak és az orvostudományban s a tudomány számos ágában egészen új lehetőségeit nyitották meg. Ezért is tartottuk fontosnak, hogy a Székely Ujságnak a fenti cikkben oly részletesen számoljunk be.

Új ezer lejeseket hoznak forgalomba.

A régi ezüst százások magánforgalomban már nem használhatók.

Targu-Sacuesc—Kézdivásárhely, jul. 24.

A Nemzeti Bank tudomásul hozza, hogy új típusú ezerlejes bankjegyek forgalomba hozatalát határozta el folyó évi augusztus 1-vel. Az új bankjegy valamivel vastagabb lesz, mint a legutóbb forgalomba került ezerlejesek. Színezete elő sötét és világoszöld, piros, világoskék és fekete.

Ez az új bankjegy a nagy alaku ötszáz

lejeseket, valamint a zöldre kibocsátású 500 lejeseket lesz hivatva helyettesíteni. Tehát a régi ezer lejeseket nem vonják be.

Itt közöljük, hogy a most megjelent minisztertanácsi határozat szerint a régi ezüst százlejesek a magánforgalomban csakis e 25-ig, vasárnapig használhatók. Július 25-ike után október 25-ig, e pénzek csak beválthatók, vagy adók és illetékek fizetésére használhatók fel.

Lóverseny a város utcáján

Eredmény: Rendőrségre került a lovak gazdája

Tg. Sacuesc—Kézdivásárhely, jul. 24.

Most csütörtökön délután két csernátóni, a garatra alaposan felöntött atyafi valóságos lóversenyt rendeztek a város utcáján.

A főtér felől koccogott a lovas, lóva mellett még egy másik lovat vezetve gyep-lőszáron. A kövezés miatt tilosnak állított akadályon merészen ugratott át és tért be az Avarescu-utca. A Kuna-féle bentes üzlet előtt egy falujabelije állította meg a csernátóni lovas és se szó se beszéd, felugrott a tartalék lóra és azzal irgalmatlan vág-

tatásba kezdett mindakettő. Ütötték-verték a lovat és látszott rajtuk, hogy egyik a másikat akarja néhány fejhosszal megelőzni. Mindenki rémülten állt félre a lovasok elől, a kik alig 5 perc múlva lasu ügélésben jöttek vissza, a veríték csorgott a meghajszolt lovakról.

Alig álltak meg azonban, megérkezett a rendőrség a két lovat és a gazdáját bekíserte a rendőrségre.

A kirótt pénzbürség azonnal kijőzontotta a csernátóni atyafit.

Nem kell félni a pumpolástól.

Tg.-Sacuesc-K.-vásárhely, jul. 24.

Sokan azt hangoztatják, hogy nem mennek el az aug. 8-án rendezendő sétatéri ünnepélyre, mert nem akarják magukat pumpoltatni. Ez kissé ferde beállítás azok részéről, akik ilyesmivel akarnak ellenhangulatot teremteni. A Józsiás és Emilia alapítvány igazgatósága soha meg nem engedte az alapítvány

sétatéri pumpolást, ez ellenkezik az alapítványtevők végrendeletének szellemével. Most sem lesz pumpolás, csupán önkéntes adományt kérnek a kert fenntartására és rendezése költségeire. Tehát hazugság, hogy az aug. 8-ikán rendezendő és nagy sikert ígérő sétatéri ünnepélyen meg volna engedve a pumpolás.

A KATOLIKUS VALLÁS ERŐSÖDÉSE JUGOSZLAVIÁBAN. Most tárgyalta a szerb parlament a konkordátumot, mely államvallássá teszi a róm. kat. vallást Jugoszláviában és ezzel nagy előnyöket biztosít a kisebbiségeknek. A konkordátum ellen véres tüntetések voltak Belgrád utcáin.

Egyről-másról

július, 24

A Józsiás és Emilia kertünnepély rendezése alkalmából idejét látom, hogy felelevenítsem e város közönségének 1919 évi áldozatát, amit ez alapítványi sétatéri kibővítése céljából hozott. Megőrkítés okáért is nyilvánosságra kell hoznom, hogy amikor a Benkő-féle alapítványi telekkel szomszédos-csűrőskert eladóvá lett, az örökösök előnyös áron felkínálták azt az alapítványnak. Csak az volt a kikötésük, hogy alkalmas helyen és megfelelően hozzuk köz tudomásra a részben ajándékszámba jövő tényüket és jelölje meg az alapítványi kezelésébe, hogy a jelenlegi jegypályának is használt terület mintegy fele része „Benkő” adomány. Ugye területnek, mint a mostani teniszpályák nagyjobb részének megvásárlását városunk kereskedőinek készpénzbeli ajándéka tette lehetővé. Rövid 3 órai idő alatt gyűlt össze az a 24000 korona körüli összeg, amiért megvehető volt az alapítvány részére ez a tekintélyes ingatlanrész.

Itt jegyzem meg, hogy e város minden, de minden közcél, jótékony, vagy társadalmi, létesítménye és épülete- legyen az kórház, menház, polgári leány és alacsony iskolai vagyis a jelenlegi állami tanítónő képző, a város lakóinak és a város közönségének adományából és abófilereiből létesült. Az államhatárol ide soha semmit nem adott. Vagy amit adott, az nem állt soha arányban azzal, amit e város iparos, kereskedő és mezőgazda lakossága adóban fizetett. Hisz egyedül a kézdivásárhelyi szeszgyárak: sörgyárak és malmok egyenes és közvetett adója elég volt arra, hogy fedezze Csik, Háromszék és Udvarhely megyék összes állami és katonai alkalmazottjának fizetését, lakbérét és minden akkori törvényes illetményét. Az akkori még létezett virilis intézmény folytán kézdivásárhelyi legtöbb adó: fizetők alkölték majd felerészben a megyei önkormányzatot irányító törvényhatósági közgyűlést, mert a 126 megyei virilistából még 1910 évben is 53 egyedül Kézdivásárhely városból került ki.

Most is sok mindenre volna ereje e városnak és vidékének, a lakói székely öntudattal és összetartással dolgoznának.

Itt van például a „Józsiás és Emilia” alapítvány.

Ennek a sétatéri kívül van egy oly ingatlan tulajdona, a melyen levő volt malom és raktárpépület közérővel székely gazdaság és kultúrteleppé volna átalakítható, melynek jövedelme székely egyetemesszolgálatot tudna teljesíteni. Megfelelő anyagi erőssze hozásával akár közraktár volna létesíthető e vidék gabona termésének értékesítése céljából, a gazdaságok központja gyanánt és akár ezzel együtt, akár ezenfelül — még elhelyezhető volna ez épületekben a kaszinó, a kereskedő és iparos egyesületek céljait szolgáló hivatott kulturház, mely — bár e városban igen sok az egyesület — mégis hiányzik, mert igen sokszor az egyéni hiúság húsit meg minden törekvést, ami e város székely lakosságát öntudatban és erőlkifejtésben összetartani volna hivatva. Sokszor akadályozta meg eddig is az erők összevonását az egyéni önzés, gyakran irigység, nehogy valaki közülük kiemelkedhesse!

Annál többször fejeztük meg magukat idegenekkel évtizedek óta.

Hogy aztán ez a fejelés sokszor milyen fejest gyakorolt, vagy gyakorol rajtunk, azzal ismét nem törődünk soha, mert „ha nem csurran cseppen” és a „csepegésből egyeseknek is jut valami”.

Most, hogy a Józsiás és Emilia alapítvány igazgatósága ünnepélyt rendez az alapítvány vagyonát ajándékozók emlékére, ezek a gondolatok kíváncsítottak pennám alá. Bár az alapítvány igazgatóságának ez a megmozdulása komoly indítás és példaadás lenne egy jövő öntudatos és összetartó székely magához minden téren.

(Dr. Mol)

DÁVID IVÁN riportsorozata:

(V)

LEVELEZŐ LAP

Százhárom éves levelezőlap Vásárhely pusztulásáról. Bibliái rémségek s az osztrák uralkodóház „megható” viselkedése. A császár nagyon sajnálta Kézdivásárhelyt, de kölcsönt nem adott. A leégett szemétdomb helyén miért épül új szemétdomb? Vásárhely a „jóakarát”, „támogatás” és pusztulás kereszt-tüzében. Wesselényi Miklós példája.

Szines Életéről

üzen a régi

Tárgul-Săcuesc
Kézdivásárhely

Ki ne hallott volna az öregektől apró történeteket mesélni Kézdivásárhely pusztulásáról, a nagy égésről? Gyermekdajkák ajkán ijesztő mese volt, az iskolapadban keserű történet. 1834-ben történt, július 29-én. Ha nem lett volna akkora veszedelem

s a pusztulás nem bénította volna meg az emberek agyát, talán bűnös kezek gyújtogatásának lehetett volna nevezni. Régi írásokban máig is fennmaradt a rideg kérdés: vajon nem szándékos gyújtogatásból támadt-e a tűzvész?

Egy óra alatt elpusztul a város

Pap István tiszteletes krónikája híven elmondja a szerencsétlenség történetét. A leírás szerint ebben az évben egy hat hélig tartó rekkenő hőség után a piacon álló tanácsházától keletre egy Szotyori Lajos nevű polgár háza ligyuladt. A sűrűn, minden rendszer nélkül egymás hegyére-hátára épített faházak, deszkabódék sorra tüzet fog-

tak s néhány perc alatt az egész piac lángokban állott. Ahol valami meggyúlt, ott gondolni sem lehetett az oltásra. A nagy szárazságban a kutakból kiszáradt a víz, a fejtelenségben azt sem tudták, mihez kezdjenek a polgárok. Az egykorú krónika szerint a város kétharmada két óra alatt porrá égett.

A nagy hőségben vijjogó lángokat szélvész élesztette s ez csakhamar nyugat felé fordította a tűz irányát. Ennek köszönhető, hogy a Kanta sértetlenül maradt.

Néhány rövid óra alatt játszódott le a borzalmas színjáték, amelyhez hasonló csak a beteg Néró agyában született, amikor felégette Rómát. Szűcs Istvánné házában egy olajokkal és szesszel kereskedő boltos öz-

szes árukészlete felrobbant, majd puskaporos és salétromos hordók következtek sorra s a borzalmas robbanások egymást követték. A kékes, sustorgó lángoszlopok magasra löveltek, gyújtó tüzes cseppeket fröcsköltek s

„... az egész város kebele egy égő katlanná válék.”

A robbanások ereje igen nagy lehetett, mert az egykori irat szerint leszakított épületek részek röpültek a levegőbe s a repülő gyújtóbombáktól a város belső területével egy időben gyúlt fel a város széle is. Abban az időben a város lakosságának nagy része pálinkafőzéssel foglalkozott s a különböző szeszeket mindenki a lakásában tartotta. Ezek

a szeszes hordók is egymás után robbantak fel. A hatalmas pánikban tizennégy embert agyontapostak, részint a leszakadó épületek részek ütötték agyon őket. Az olajos-szeszes bolt mellett, emeletes faházban egy gyógyszerár volt. Ez is tüzet fogott s a vegyszerek hatalmas robbanással szórták a levegőbe az épület egyes részeit

A református templom tornyában megolvadtak a harangok s mint tüzes könnyecsek hulltak alá a magasból.

A férfiak és munkabíró asszonyok nagyrészt a mezőn voltak. Mikor a félrevert harangok zajára s a robbanásokra figyelmesek lettek, már lehetetlen volt bejutniuk a városba, mert körül a mezőkön is lángokban állott a gabona s tüzes kerítéssel övezte a várost.

Az emberek alig tudták egy-két ingóságukat kimenekíteni az égő házakból, renge-

teg érték odaveszett. Bankjegyek, a hamu közé olvadt aranytárgyak, a templom falához ragasztott bástyában alapítólevelek, okmányok, a régi klenódium mind a tűz martaléka lett.

A tűzvész után üszkös csontokat kaptak ki a hamu közül. A szörnyű istentűz az egész város lakosságát hajléktalanná tette.

A város akkori 558 házából 421 teljesen elégett, úgy, hogy a lakosság hetekig a környező mezőkön tanyázott.

Az első vasárnapi istentiszteletet a reformátusok a temetőben tartották meg. A prédikáció közben ekkor is forgószél keletkezett s a várost teljesen eltakarta. A híveket rémület fogta el s a gyülekezet lelepszakadva rohant házaik fele arra a hirre, hogy a romokból újra feléledt tűz az ép

házakat is pusztulással fenyegeti. A következő vasárnap egy udvaron tartották a templomozást. Eppen Urvacsorát akartak venni a hívek, mikor hirtelen égzengés keletkezett s a hívek a villámoktól futottak széjjel. Mint ha az elemek is haragudtak volna a városra s mint Sodomát és Gomorrhát, teljesen elakarták volna seperi a föld színéről.

Segélyt nem adunk!

- Kölcsönt nem adunk!

- Építkezési tervet nem adunk!

A hivatalos becslés szerint a kár csaknem másfélmillió rénes forintba rugott. A közön ség természetesen I. Ferenc-hez fordult és segélyt kért. A válasz rövid volt: Nem adunk! Akkor kölcsönt szeretnék volna kapni, csupán százezer rénesforintot, ingat-

lan fedezettel. — A válasz ez volt: „Nem adunk!” — A krónikás finoman így fejezi ki: „... itt elő nem számítható akadályok miatt a jótékony cél is füstbe ment.” Illetékes hatóságoktól építési tervet és szabályrendeletet kértek, hogy az újjáépülő város

rendezettebb, biztonságosabb módon épüljön fel. A válasz ez volt: „Nem adunk!”

Később egyházi és társadalmi segélyeket küldtek Kézdivásárhelynek, végül a császári udvar is megerősítette magát és ötezer pengőt adott. Wesselényi Miklós báró ezer forintot, az országgyűlési képviselők pedig tizenháromezer forintot adtak a város segélyezésére, önként.

A túlságos hivatalt hatalmaskodás így vetett gátat annak, hogy Kézdivásárhely városkáját ma ne úgy emlegessék, mint keleti furcsaságot. Az adófizető, katonáskodó, kinlódó székely: hadd épüljön újra, teremjen újra magától — ha tud!

És tizenöt év múlva már orosz csapatok rémitették a várost, muszka lovak patái tiporták agyon az embereket. Majd a Bach korszak alatt véres agyu, beteg lelkű brigantik basáskodtak. Aztán jött a kiegyezés, később a világháború s Kézdivásárhely körül a keleti Kárpátok ágyútűzben álltak.

Igazán nyugodt, boldog napjai nem voltak Vásárhelynek. Legalább is annyi nem, hogy magára ismert volna.

Igy ténfereg az időkben fél öntudattal, ködös szemekkel, a semmibe meredve a hosszú álom s a bódult élet városa...

— **MAGYARPARTI BESZÁMOLÓ BARÓTON.** A múlt vasárnap Sándor József szenátor és br. Szentkereszthy Béla képviselő Baróton beszámolót tartottak. Amint lapunknak írják, a gyűlés oly szép lefolyású volt és oly sokan voltak, amelyet rég nem látott Erdővidék székelysége. Az erősödő magyar öntudatnak volt ez a beszámoló ékes bizonyosságtétele.

Most

30 évvel ezelőtt
írja a Székely Ujság:

„Kézdivásárhely jövője”, „Rendezzük a várost!” — című vezércikkében rámutat arra, hogy merre terjeszkedhetik a város. (Cseraáton, Szentkatolna) „Maradion el már egyszer — mondja a cikkíró — a toldozás-foldozás, kapcsolódás s váltsa fel a házi polikát valahára a tervszerűség, a rend, a csín, az aestetica”

Balázs Márton a polg. leányiskola 1906—907 tanévről ad kimerítő beszámolót. — Ir az ujság a kovásznai mézárók versenyéről, amit az egyik mézárós azzal indított meg, hogy a marhahús kilóját 1 korona 20 fillérről 96 fillérré szállította le, mire a többiek kénytelenek voltak 1 koronára leszállítani. — Részletesen számol be a harminc év előtti ujság a sepsiszentgyörgyi megyegyűlésről, melyre az egész Szentgyörgy és vidéki haladóparti tábor mozgósítva volt, hogy a törvényszéknek Sepsiszentgyörgyre való helyezése érdekében a közgyűlés elé becsempészett indítványt keresztülvihessék. A közgyűlést Elekes Béla vezette. Az indítvány tárgyalására a gyűlés végén kerül a sor s a névszerinti szavazásban Kézdivásárhely pártja négy szótöbbséggel győzött a sepsiszentgyörgyi „klikk” felett s a közgyűlés határozatával amellelt foglalt állást, hogy az igazságügyi palota Kézdivásárhelyen épüljön fel (!)

A technika legújabb csodájáról cím alatt ír az ujság, mikor megemlékezik, hogy „Villamos mozgókép vállalat érkezett városunkba. A vállalat — írja — csodamódon mutat be mindent. Ha nézzük a mutatványokat, azt hisszük, hogy élőlények mozognak előttünk. Aki gyönyörködni akar a technika csodájában, nézze meg az előadásokat. Az előadás ma este a Vigadó nagyszobájában lesz. Páholy 4 K. I-ső hely 1 K. stb. A családi előadás bevezetével csak felnőttek részére külön előadás lesz.

Távírási tudósításaiban az olasz és osztrák külügyminiszterek utazásairól, a koreai császár lemondásáról, a japánok és koreaiak összeütközéséről számol be még ma háromévtizede a Székely Ujság.

H I R E K

— 1-9-3-7. —

Július

24

— **IDŐJÁRÁS VII. 17. 24-ig.** Az utóbbi 7 nap időjárása meleg és csapadékosan elég gazdag volt. Háromszor volt kiadós eső, de az esőzés (sem hűtötte le a levegő nyári melegét s a mezői munkálatokat sem zavarja tartósan). A heti csapadék mennyisége 165 mm. Mennydörgés és villámlás 19 és 21-én volt. 22-én este DK-i irányban távoli villámlás volt látható. A levegő hőmérsékletének heti átlaga 22,1 fok C, ami lényeges felmelegedést mutat az előbbi hetekkel szemben. Legnagyobb meleget mértünk 20-án d. u. 47 C° napon. Erősebb lehűlés éjszaka sem volt, egyszer sem szállt a hőmérő 16 foknál mélyebbre. Szélesedő nap 17 és 19-e, a többi napokon gyenge, vagy közepes erősségű nyugati, északi és délnyugati irányú szél fútt. A légnyomás 712 és 708 mm között változott. Lapzártakor a légnyomás 710 mm-en áll, az irányzat emelkedő.

Kézdiszentléleki Voloncs István csendőrezredes halála.

Amin! Szegedről írják, Kézdiszentléleki Voloncs István csendőrezredes Budapesten elhunyt. A kiváló kalona 33 évi szolgálat alatt mindenkor becsületet szerzett a székeségynek, Sepsiszentgyörgyön 1880-ban született, ahol mint szárnyparancsnok szolgált. A háborús kitérítések után ujjában megkapta a Magyar Érdemrend lovagkeresztjét és az olasz koronarend lovagkeresztjét. Erős szervezettel súlyos betegség támadta meg, de utolsó lehetéig dolgozott. Temetésére kivonult a csendőrszázalaj és vitéz Szabó Pius tábori esperes így búcsúzott tőle: „Ezredes ur! Ön életének még utolsó óráiban is dolgozott betegesen. Ezzel halálában jelképezve azt üzen nekünk, hogy dolgozzatok. Ezredes ur! Átvesszük a jelszót!”

— **Halálozások.** Özv. Bokor Gyuláné néhai Bokor Gyula asztalos özvegye, valamint özv. Plesek Antalné sz. Binder Emma paplankészítő e héten városunkban elhunytak. Lapzártakor kapjuk a hírt, hogy Solyom Gyula földbíró, dr. Solyom Miklós ügyvéd édesapja 76 éves korában Torján elhunyt. Temetése hétfőn d. u. volt.

— **Kápolna-szente és. Holnap, vasárnap délelőtt kedves ünnepség helye lesz a jakabfalvi Szent-György borvíz forrás. Dávid Dezső, a forrás bérletje kápolnát építtetett az ásványvíz szomszédságában és ezt a kápolnát fogják ünnepies szentmise keretében felszentelni. A székeségy fanyvesek között az Isten dicsőségére emelt kis templom, melynek lesz harangja is, „Szent Antal-kápolna” nevet fogja viselni.**

— **Ötvenszázalékos utazás Galacra.** Megkezdődött Galacra a mintavásár, mely aug. 18-ikán záródik. Ez idő alatt 50%-os kedvezményt élveznek a vasuton a vásár látogatói. A jegy érvényessége, melyet megszakitani nem lehet, csak 5 napra terjed.

— **DOLGOZNAK A PENHAMISITOK.** E hét elején városunkban letartóztattak pénzhamisítás kísérlete miatt Cs. P. kézdialmási lakost, aki régi ismerőse a bűnügyi hatóságoknak. A csendőrség a nyomozás alkalmával tartott házkutatáson 15 kiló rezet, egy üveg vegyszert és 110 drb. nagyív valinapírt talált, melyeket részben hamis ötszázlejes bankók, részben pedig 20 lejes ércpénz gyártására akartak felhasználni. A lakáson megtaláltak egy prést is. A csendőrség ugyanakkor őrizetbe vett egy gyanúsított torjai gépészt is, azonban már csücsütorján szabadon engedték. Ugyancsak Medgyesen letartóztattak két egyént pénzhamisítás miatt.

— **A PÓK, MINT IDŐJÓ** Egy belga tudós igen meglepő eszközt talált az időjárás megállapítására. Ez az időjelző műszernek minősített lény az állatvilág igen közös mert tagja: a pók. Amidőn lustán, rejtékhelyén vonul meg a kis állat, esőt jelent. Ha pedig nekilát hálóját szövésének, jóidő áll be. Mikor szövés közben összehuzza a fonalakat, viharra lehetünk elkészülve. Most már csak az a kérdés, — melyik háziasszony fogja megengedni, hogy a pókok a lakásban fejtseék ki időjárást jelző tevékenységüket.

— **Borzalmas szerencsétlensége a Józsiás-kertben.** Kiküldött munkatársunk je-

lenti, hogy borzalmas szerencsétlenség foglorni augusztus nyolcadikán a sétatéri ünnepeken a szomorúságot és unalmat. A rendezőség teljesen újszerű ötletekkel végzetes csapást mér a gondokra.

— **Megszűnt Előpatak fürdőkezdése.** Előpatak fürdőhelyet a C. F. R. igazgatósága törölte a fürdőhelyek névsorából. Ennél fogva állomásaira: Brassó, Földvár és Sepsiszentgyörgy csak 25%-os kedvezménnyel lehet utazni.

— **RÁDIOÜZENETEKET** küldhet barátainak, ismerőseinek a Józsiás-kerti ünnepély Rádió Revüjének keretében. Az üzenetek szövegét az ünnepély napján, augusztus nyolcadikán adhatja be a sétatéri stúdióban. A Rádió-Revü szerkesztősége hirdetéseket is felvesz egyszeri, kétszeri és háromszori bemondásrai. Készítse el Ön is öltetes hirdetését, hogy a Rádió Revü munkatársai felvehessék Önt is a hirdető névsorába. Ön egyedül készíti el hirdetését, de több száz ember fogja azt hallani az Ön kívánsága szerint egyszer, kétszer, vagy háromszor.

— **Sértésenyésztő gazdák.** Sértés állományunk állandó veszélynek van kitéve a folytonosan tartó járványok miatt. Különösen most, a meleg hónapok kezdete előtt kell fokozott védelemről gondoskodjunk.

A VITANUTRIN dezinficiáló sertés tápiszt adagolása ellenállóvá teszi sertéseinket a járványos betegségekkel szemben, növeli az állatok étvágyát és elősegíti a szervezet anyagcseréjét. Leszállított ára dobozonként 40 lei kapható gyógyszerárakban és kereskedésekben. Főlerakat: Szini Andor gyógyszerháza. Tg.-Săucești.

— **MUZEUMUNK** meglekinthető vasárnap délután 3—5 óra közt. Látogassuk minél öbben.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

Sz. D. Gödöllő Megkaptuk, Hálásan köszönjük Székely testvéri üdvözlőt.

M. M. Köszönjük az üdvözlőt. Az érdem azonban M. D.-é, aki kezdettől fogva felszínen tartotta a kérdést és végre, sok évek harca után elfőlt a diadal. Bizony a csodák megisméllődnek. A betűk átülnek a festéken s a szép jelmondat ereje átugrázik unokákról unokákra. A nyáron elnézhetett volna felénk is egy kézsoatlósra.

Rádió üzenetek a sétatéri garden-partyn

A Józsiás-kerti ünnepély augusztus nyolcadikán, vasárnapi műsora a következő lesz: Délután 4-1/25-ig a tűzoltózenekar ténzenéje a főtéren, 1/25-3/45-ig az egyesületek, a közönség és a gyermekkorzó résztvevőinek gyülekezése. A gyermekek az alapítvány első udvarán, az egyesületek és a közönség a főbejáratától jobbra levő fenyőknél gyülekezik. 3/45-kor felvonulás a sirbóthoz 5 órakor emlékünnepély a sirbóthnál s az alapítók emlékművének megkoszorúzása. Az emlékünnepélyen közreműködik a Cecília dalkör és a Református Dalárda, Az emlékbeszédet D. Paál Lajos lelkész mondja.

Az emlékünnepély után tánc.

Este 9-kor kigyulnak a RÁDIO REVÜ, fényezőrói s megkezdődik a vidám hangos hirodó. A RÁDIO REVÜ több oldalból áll s minden oldal után félórás tánczene következik. Így a vidám műsor a tánc közben éjjelig fogja szórakoztatni a közönséget.

A RÁDIO REVÜ stúdiójában mindenki üzenhet barátainak, ismerőseinek, az üzenetek díja szavanként 1 (egy) lej. Az üzeneteket a stúdióban fogja mindenki felolvasni.

A MOZI MŰSORA.

Július 24—25-én, szombaton vasárnap este 9 órakor, vasárnap d. u. 6 órakor

Ramona

A modern technika legújabb alkotása — végig színes felvételekkel; — szenzációs részletek. Főszereplők: Loretta Joung, Don Ameche, Katherine de Milla.

Július 31 és aug. 1-én Baskircsev Mária c. világ bíró eláger Darvas Lilivel, Szóke Szakál, Hörbiger Attila magyar művészekkel

Jul. 31. aug. 1.-én, szombaton s vasárnap este 9 órakor; vasárnap d. u. 6 órakor

Baskircsev Mária

nagyvonalú művészfilm. Főszereplői Darvas Lili, Hans Jaray, Szóke Szakál, Hörbiger Attila. Román-magyar felirással.

Minden alkalommal friss Híradó.

Értesítem a. m. t. közönséget,
hogy üzletemben kimondottan

Biledi (Bánáti) lisztek kaphatók

Pékek által elismert lisztek

Zsarnocky Zoltán

Nem kell előfizetnie

a legremekesebb hangosan beszélő eleven vicclapra.

Nem kell öngyilkosnak lennie

és mégis fog „írni” Önről a látható rádió—revü

Nem kell példányonként megvennie

az eleven vicclapot, mert egyszerre több száz ember fog kacagni az alkalmi szerkesztőség cikkein.

Nem kell megsértődnie,

ha valamelyik hirben torzított mására fog találni. Lehet, hogy Ön is bekerül a Hangos Rádió-revü karikaturái közé. Tamási Áron, Nyíró József, Szabó Dezső, Földi Mihály, Klár Zoltán, Zagon István, Karinthy Frigyes, Tomcsa Sándor s a helyi hívatásos és műkedvelő tollforgatók mind „megszólalnak” a remek RÁDIO-REVÜ hang-hasábjain!